

Estudi de l'argot català a la sèrie *Plats bruts*

L'argot a les sèries de ficció de producció pròpia de TV3

Àngels Galtés Relats

Tutora: Elisenda Bernal Guillen

Consultora: Ona Domènech Bagaria

Índex

1. Introducció	3
1.1. Tema i motivació.....	4
1.2. Precedents.....	6
2. Context teòric	9
2.1. Breu apunt sobre la situació actual del català als mitjans de comunicació	9
2.2. TV3 com a cadena de televisió autonòmica.....	10
2.3. L'opinió dels experts.....	11
2.3.1.- Política lingüística de TV3.....	12
3. L'estudi de l'argot. Descripció de la mostra i metodologia	15
3.1. L'argot català. Alguns conceptes previs	15
3.2. Descripció de la mostra	17
3.3. Metodologia i criteris de buidatge.....	18
4. Anàlisi i conclusions	27
4.1. Anàlisi	27
4.2. Conclusions	31
5. Referències bibliogràfiques.....	34
6. Annex (Transcripció)	38

1. Introducció

Sembla que hi ha dubtes sobre si existeix realment un argot pròpiament català i, de fet, se li ha assignat una mena d'estigma de manca de genuïnitat. Es qüestiona l'existència d'un argot català i es parla de calcs d'estructures i paraules del castellà o d'altres llengües estrangeres. També es planteja el dubte sobre si el fet que una llengua disposi d'argot és un símptoma de la seva bona salut o més aviat l'argot és una deformació de la llengua a causa del seu ús incontrolat. L'interès del present projecte rau en la identificació de formes pròpies de l'argot català difoses a través de les sèries de ficció de producció pròpia de la cadena de televisió autonòmica catalana.

Aquest fet ens hauria de permetre demostrar que a les sèries de ficció de TV3 i, concretament, a la que analitzem, s'usa una mena d'argot original català, que és pertinent des del punt de vista lexicològic i que a més és senyal de la bona salut de la llengua. Tanmateix, hem de tenir en compte que els mitjans de comunicació no transmeten una llengua espontània, sinó que l'oralitat fingida contrasta força amb l'oralitat real i les sèries de producció pròpia tenen un repte important en aquest sentit, especialment si tenim en compte que TV3 té la missió de normalitzar l'ús del català. Es considera necessària l'existència de productes propis que intentin recrear una col·loquialitat versemblant i "correcta". Aquest darrer terme, entre cometes, perquè l'argot, precisament, es caracteritza per la transgressió i, per tant, cal establir uns límits raonables. Concretament, el cas que analitzem, *Plats bruts*, és una sèrie d'humor i per aquest motiu es permet més llicències en aquest sentit, amb el possible perill que aquest fet comporta, atès que l'audiència pot arribar a entendre com a correctes o normatives determinades expressions. Com veurem, cal tenir ben present que les sèries reproduïxen una oralitat no real, una espontaneïtat fingida: els personatges no s'interrompen entre ells encara que discuteixin, no fan elisions o construccions sintàctiques que dificultin la comprensió, etc. Es podria definir com una mena de registre col·loquial mediatitzat elaborat que fingeix espontaneïtat (Bassols, 2009: 16).

Així, en aquest treball pretenem respondre bàsicament dues qüestions: d'una banda, si les sèries de ficció de producció pròpia de TV3, i en aquest cas *Plats bruts*, contribueixen a difondre l'argot català; i de l'altra, si l'existència d'un argot pròpiament català (és a dir, creat a partir de recursos de la llengua catalana) és mostra de la bona salut de la llengua.

Com a objectius que ens proposem assolir, s'enumeren els següents:

- Determinar quin tipus d'argot es difon en una sèrie de ficció de gran èxit com va ser *Plats Bruts*.
- Determinar fins a quin punt aquest argot és genuïnament català.
- Veure quina és la política lingüística de TV3: identificar si el cas d'una sèrie com ara *Plats bruts* es pot considerar com un element afavoridor de l'ús i la difusió d'un argot pròpiament català o no. De quina manera i per què? Aquesta sèrie ha suposat un punt d'inflexió respecte a la política lingüística de TV3? Ha ampliat el seu grau de permissivitat o relaxació en relació amb quina mena d'argot es transmet a través de la pantalla?

1.1. Tema i motivació

L'anàlisi de l'argot s'emmarca d'alguna manera en la voluntat de conèixer i provar d'entendre el paper dels mitjans de comunicació de masses en la difusió dels usos lingüístics: si actuen com a element obstaculitzador de l'assoliment d'una situació de normalitat de català (potser per propostes excessivament puristes), o bé, si estan contribuint a fer la llengua més propera a les comunitats de població nouvinguda, per exemple.

A partir de la informació obtinguda d'entrevistes amb guionistes i directius de TV3 (Castelló, 2005), intentarem conèixer la política lingüística que TV3 aplica a les sèries de ficció i veure quins són els usos lingüístics que s'hi representen.

La llengua catalana ha de cobrir els nous requeriments (la irrupció de la societat de la informació i el coneixement, la integració de la població nouvinguda en un procés de globalització, l'acceptació del català per part dels joves, etc.) i el repte és fer-la evolucionar i adaptar-la a cada context, mitjançant la seva actualització i l'ampliació de la terminologia. En aquest sentit, hi ha diversitat d'opinions. Com diu Miquel Strubell (1999: 21), "el català és una llengua emprada i emparada per les institucions, però relativament poc pel poble, tant en les relacions interetnolingüístiques com en l'adquisició i consum de productes culturals".

Concretament en el cas del català, sembla assumit el risc que suposa l'allau de castellanismes en el llenguatge col·loquial. Entre d'altres autors, Solà (2002) es qüestiona si és lícit recórrer al castellà o a castellanismes evidents per crear humor. Solà ens alerta sobre el perill que corre el català si es manté certa tendència a “fer-lo malbé” mitjançant l'ús de castellanismes amb la voluntat de crear humor i donar-li naturalitat o fer-lo popular. Com esmenta Solà, “fa uns anys que en diversos programes de ràdio i de televisió s'utilitza una llengua expressament barrejada i fins i tot exageradament corrompuda”.

Per la seva banda, Soler (2003: 179-186) posa en dubte la suposada amenaça dels manlleus del castellà. Planteja que el català, com totes les altres llengües, rep la influència externa de llengües properes, no només del castellà sinó també de l'anglès, el francès o l'italià. Segons l'humorista, la recepta per a un futur assegurat del català és vetllar per la seva naturalitat i senzillesa. És a dir, la garantia d'un català que sigui apte per a la parla al carrer i en entorns col·loquials.

Jaume Salvanyà (2008) destaca l'existència de formes argòtiques genuïnament catalanes, malgrat que són més utilitzades les formes equivalents en castellà. La recepta és clara: cal un treball i un esforç constants. Per què hem d'emprar la forma *xungo* si és perfectament adequat fer servir *fotut* o *fomut*? i el mateix succeeix amb *sobar* i *clapar*.

Com veiem, el debat sobre la capacitat del català per crear el seu propi argot és ben viu i encara hi ha molta feina a fer.

1.2. Precedents

Històricament, el concepte de veïnatge geogràfic entre llengües tenia un sentit clarament literal. Es referia a la major o menor proximitat geogràfica entre dos territoris, amb llengües diferents i, per tant, amb possibilitat d'exercir-se una influència mútua. Ara bé, la situació actual obliga a donar un sentit molt més ampli a aquesta expressió. Més enllà de la consideració geogràfica, cal tenir present molts altres conceptes que poden influir independentment de la proximitat o llunyania geogràfica. En aquest sentit, es poden donar relacions polítiques, econòmiques, socials o culturals entre territoris molt més decisives que la distància física. Per tant, el concepte de veïnatge és igualment vàlid entre territoris allunyats però amb relacions estretes per motius diversos. Així doncs, el concepte d'influència entre dues o més llengües per motius de contacte fronterer ha quedat àmpliament superat. L'impacte de les onades migratòries d'aquest segle i dels mitjans tecnològics de la comunicació esdevenen elements imprescindibles per entendre les actuals situacions sociolingüístiques.

La influència entre llengües no es deixa sentir solament en l'aspecte lèxic, sinó també en els altres àmbits de la llengua. Però és el vocabulari el que ens mostra, potser de manera més òbvia, que hi ha hagut un contacte lingüístic i també una aportació cultural fruit d'aquest contacte. Els manlleus no es produeixen a l'atzar, sinó que incrementen selectivament porcions específiques de vocabulari segons l'època i les circumstàncies. En alguns casos, com el català, ha resultat necessària la influència exercida per les instàncies del poder institucional en la política lingüística. Però, tal com exposa Pitarch (1994: 70), cal confrontar-hi el paper essencial dels agents cívics, de vegades obviat pel desconeixement o desinterès vers la normalització i el seu abast. Segons Pitarch, en un procés de normalització lingüística i en la cerca de la integració social, no es pot deixar de banda la societat que usa la llengua. En aquesta línia, posa l'èmfasi en l'acció de la societat civil enfront de l'imperialisme polític i postula la recuperació de l'esfera pública, després dels anys d'opressió de la llengua i de l'imaginari de recuperació que molt sovint ens és imposat.

En aquest intent de no deixar de banda la societat que usa la llengua, és important el paper dels mitjans de comunicació. Mollà (1992) defensa precisament la necessitat de l'acció dels mitjans de comunicació per a l'existència de l'estàndard i, en definitiva, de la pròpia llengua

catalana. Segons l'autor, l'evidència que sense mitjans de comunicació de masses no hi hauria estàndard és gairebé una obvietat. Però haurà de ser, forçosament, una convenció social interioritzada i acceptada per la col·lectivitat per mitjà de l'ús lingüístic. La seva acceptació depèn de la correcta difusió social i no pas de les formes seleccionades ni les correccions imposades.

Arribats a aquest punt, és pertinent fer referència a la polèmica sobre la llengua als mitjans de comunicació que, si bé és un tema d'actualitat, ja s'ha plantejat anteriorment (per exemple, manifestada a través dels articles de Xavier Pericay, Ferran Toutain, Josep M. Fulquet i Francesc Vallverdú publicats al "Quadern" d'*El País* entre el 31 de maig i el 5 de juliol de 1987). Els conceptes que es van debatre en aquell moment al voltant de la rigidesa o flexibilitat del català estàndard partien de la hipòtesi de Francesc Vallverdú segons la qual el grau de 'heavy' i 'light' vindria donat per la mesura de l'índex d'emoció patriòtica; els defensors del català 'heavy' serien aquells hipotensos i els del sector 'light', els hipertensos, patriòticament parlant (atès que promouen l'ús social del català per sobre de la normativa en determinats casos), i es poden plantejar com a vigents en el moment de valorar la presència del català en els mitjans de comunicació actuals. Si anem una mica al detall dels postulats d'aquest grup d'articles, podem esmentar els següents arguments defensats per part del sector 'light':

- La normativa, moltes vegades, no és prou àgil per donar resposta als problemes actuals amb què es troben els mitjans i que cal resoldre de forma ràpida, per tal d'adequar-se a la realitat. Això no obstant, la innovació cal que sigui autocontrolada. A més, també és imprescindible la coordinació entre tots els mitjans de comunicació.
- Les solucions vulgars o argòtiques poden ser acceptades sempre que siguin veritablement creïbles.
- Una llengua ha de tenir un estil planer i entenedor. Acusen els defensors del 'heavy' de cercar formes allunyades del castellà, malgrat que s'allunyin també de la realitat del català que es parla i facin del català una llengua feixuga.
- El català estàndard no s'identifica amb una única varietat dialectal i per tant l'ús de formes transdialectals no ha de representar només un recurs estilístic ocasional.
- La distància entre el català estàndard i el català parlat no ha d'accentuar-se.

Per una altra banda, els arguments a favor del català ‘heavy’ serien:

- El català ‘light’ postula una tolerància absoluta que provoca una multiplicitat de formes morfològiques, lèxiques, fonètiques, amb la qual cal anar alerta.
- Les formes o expressions familiars només haurien de ser admeses en programes informals.
- Els mitjans de comunicació s’han de fer ressò de la normativa.
- El fet de no usar formes específiques de la llengua pot ser provocat pel desconeixement dels recursos del català.
- Els defensors i aquells qui apliquen la norma en cap cas posseeixen un poder sobrenatural que els fa perillosos per a la salut de l’idioma.

Com veurem al llarg de la nostra anàlisi, aquestes qüestions de debat continuen vives quan es reflexiona sobre la llengua catalana i el seu paper en els mitjans de comunicació de la nostra societat.

2. Context teòric

2.1. Breu apunt sobre la situació actual del català als mitjans de comunicació

La presència del català en els mitjans de comunicació és irregular i variable. La història dels mitjans de comunicació als Països Catalans posa de manifest una voluntat i una llarga llista d'esforços per a la normalització lingüística. Per exemple, si ens fixem en els mitjans audiovisuals, en els darrers anys, s'ha produït una expansió significativa de la ràdio en català (sobretot a Catalunya), encara que no totes les emissores emeten la seva programació completament en català. Paral·lelament, s'han creat una gran quantitat d'emissores locals, la majoria de les quals s'expressen en català. Segons les dades de l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008*, es confirma que la ràdio és un dels mitjans on el català té una presència més normalitzada. Lopéz (2009: 259) en el marc d'aquest informe assenyala “el 2008 la penetració de la ràdio generalista en català era gairebé idèntica a la de les emissores en castellà”. En el cas de la televisió, per contra, les dades presentades a l'esmentat informe indiquen que s'ha produït un estancament de l'oferta i el consum d'emissions en català pel que fa al bienni 2005-2006.

El marc social actual és favorable a la normalització lingüística en els mitjans de comunicació, però caldria veure si s'està actuant de manera coherent. Certament, els mitjans de comunicació en general tenen un paper essencial en el procés de legitimació social del català i la superació de la seva estigmatització com a llengua només apta per a situacions col·loquials. També esdevenen un agent clau per a fomentar la cohesió lingüística i social de la comunitat lingüística i preservar la independència lingüística, cultural i econòmica a través del desenvolupament d'una indústria cultural autòctona en una societat marcada per la globalització. En aquest sentit, ens remetem de nou a l'*Informe de la Comunicació a Catalunya 2007-2008* i reproduïm les paraules d'Isidor Marí (2009: 303): “contràriament a les opinions tan durament i indiscriminadament crítiques que a vegades sentim respecte a la qualitat lingüística dels mitjans de comunicació catalans, cal reconèixer que la seva evolució és clarament positiva, tant en termes d'estandardització com de diversificació de registres, sobretot si tenim en compte les condicions sociolingüístiques en què s'ha desenvolupat l'activitat dels professionals del sector.”

La llengua és un dels signes d'identitat nacional més indiscutibles. El fet de disposar d'una llengua pròpia i diferenciada d'altres és un gran actiu d'identificació nacional. La difusió o no en la llengua pròpia de la comunitat a través d'un canal televisiu és una clara opció de política lingüística. En l'eix que conformen identitat nacional i llengua, les sèries de ficció es poden entendre com una creació de l'imaginari col·lectiu. Malgrat que la societat que apareix a les sèries de ficció parteix de la realitat, aquesta no deixa de ser una projecció de la societat, una projecció també de la nació (entesa més enllà d'un territori i una llengua).

2.2. TV3 com a cadena de televisió autonòmica

Televisió de Catalunya va començar a emetre l'any 1983. Van ser uns inicis difícils i amb incerteses polítiques i de viabilitat financera. S'havia de consolidar una programació pròpia de qualitat i en català. La disposició d'una televisió era una aspiració nacional i, lluny de quedar relegat a ser un complement de la televisió estatal espanyola, l'ens públic català va engegar una estratègia de substitució: es va convertir a poc a poc en el referent de l'audiència catalana.

La "Instrucció general sobre la presència de la llengua i la cultura catalanes i l'aranès en els mitjans de comunicació audiovisual" del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (acord 118-2004) estipula que les televisions han de garantir que la llengua emprada en els programes sigui la catalana (article 3.1.a) i garantir la promoció de les expressions culturals de Catalunya (article 3.1 b).

Des dels seus inicis, la producció de sèries de ficció pròpia a TV3 ha vetllat per fer una representació del territori de Catalunya, si bé amb certa tendència centralista i urbana. La promoció lingüística s'ha dut a terme a través d'una política lingüística basada en la normalització i la normativització. Les sèries han contribuït a estendre el coneixement de la història, les festivitats i la cultura catalana en general.

Això no obstant, les sèries no han eliminat el castellà de la societat que representen sinó que en alguns casos s'ha advocat per una presència més àmplia del castellà, per dotar de realisme les històries, o en d'altres s'han emprat expressions castellanques a la recerca de comicitat (en contrast amb els primers anys d'emissió en què s'emetia un català molt més polit). Alguns

exemples poden ser la història d'immigració a *El cor de la ciutat*, en què l'Omar, un sud-americà que treballa al bar El Pati - escenari habitual de la sèrie -, parla castellà; el matrimoni d'andalusos format per la Marcela i el Ramiro de *Ventdelplà*, que entre ells parlen castellà; *La Mari*, una producció sobre l'emigració andalusa a Catalunya durant els setanta; o *Temps de silenci*, ambientada en temps de guerra, postguerra i la dictadura en què se'ns presenta entre els protagonistes una família andalusa de nivell humil. Però, malgrat aquests testimonis puntuals, es pot afirmar que les societats que es presenten a les sèries de ficció no són realistes, lingüísticament parlant. A la ficció se'ns presenta una societat catalanoparlant o no hi ha conflicte lingüístic respecte al castellà. En la realitat, ens trobem amb una societat bilingüe en la qual una tercera part aproximadament parla poc o gens català i desenvolupa la seva vida professional en castellà (Castelló *et al.*, 2009: 478).

Finalment, cal esmentar també que TVC compta amb un departament de correcció lingüística que repassa tots els guions i els adequa a l'estàndard oral correcte. D'aquesta manera, s'eliminen barbarismes, es canvien expressions i es busquen les formes més genuïnes en català, o es treuen les paraules malsonants. En el moment del rodatge hi ha un membre de l'equip de llengua que revisa que els personatges reproduïxin fidelment el guió corregit.

2.3. L'opinió dels experts

Les idees que presentem en aquesta secció han estat extretes de les entrevistes realitzades a tècnics, guionistes i directius de la cadena en el marc del treball de Castelló (2005). A continuació presentem un resum dels principals aspectes relatius a qüestions lingüístiques (si és d'interès, les entrevistes poden ser consultades de forma íntegra al treball referenciat). D'entrada, sembla prou acceptat que TV3 aposta per la tasca de normalització lingüística que han de dur a terme les sèries de ficció. Del conjunt d'intervencions, però, es detecten posicions diferenciades. En tot cas, la presència del castellà en els diàlegs acostuma a tenir una justificació dins del text: normalment es tracta d'un personatge immigrant, tot i que aquesta condició no es dona sempre.

La mostra de l'alteritat lingüística serveix per fomentar dues actituds diferents segons la tipologia de personatges:

- Integració: els personatges forans fan esforços per aprendre la llengua catalana. Es dona el cas de personatges que parlen castellà en un primer moment (immigrants que acaben d'arribar), però que de mica en mica van aprenent el català.
- Resistència (catalans): hi ha personatges que poden parlar castellà amb més normalitat, sense que hi hagi una justificació tan clara al text, però la resta de personatges els parlen en català, fomentant així una actitud de resistència lingüística i de bilingüisme normalitzat. És l'actitud que adopten els personatges catalans davant d'una llengua diferent.

Per tal de fer més àgil l'anàlisi posterior i de garantir la claredat de l'exposició, presentem de manera resumida les aportacions recollides per Castelló (2005) en tres blocs temàtics: la política lingüística de TV3, arguments a favor de la presència del castellà i posicions en defensa del paper predominant del català.

2.3.1. Política lingüística de TV3

A partir de les entrevistes a guionistes i directius de la cadena de televisió autonòmica, podem establir una clara diferenciació entre dues etapes divergents quant a la seva política lingüística. Una primera etapa, de 1993 a 1999, que coincideix amb la fase de construcció en la qual la feina dels correctors era fonamental. Els entrevistats estan bastant d'acord en el fet que, en la fase de construcció, un dels punts claus que guiava el dia a dia eren els objectius fundacionals de la Corporació Catalana de Radio i Televisió, i que això consistia bàsicament a contribuir a la normalització de l'espai lingüístic català en l'audiovisual. Una "normalització" que significava que un país té una ficció que li és propera i li és pròxima, que reconeix i que qualla com a element de normalitat. I "lingüística" perquè es fa en el seu idioma. Evidentment la normalització lingüística es reforça en el moment que això té èxit. Segons descriuen, un departament de lingüistes repassava tots els guions per revisar el text i la seva adequació lingüística. El criteri general era utilitzar el català que es parla al carrer, en to planer i col·loquial i més o menys estàndard. A més a més, en aquesta etapa, un lingüista està present durant l'enregistrament dels capítols i s'assessora els actors sobre el lèxic.

I una segona etapa, a partir de 1999 i fins l'actualitat, en la qual s'observa una important relaxació de la política lingüística: és menys monolítica, més tolerant. Concretament, la sèrie

Plats Bruts i els programes amb el segell d'Andreu Buenafuente suposen un punt d'inflexió en aquest sentit. És des d'aquest punt de vista que és prou normal en aquest moment que a les sèries catalanes hi apareguin personatges castellanoparlants amb una certa normalitat. No reflectirà exactament la realitat, però no l'amaga o la sublima com en altres temps.

2.3.1.1. A favor de la presència del castellà a les sèries de ficció

Com a argument principal d'aquesta posició, en diverses intervencions es defensa la presència de la llengua castellana a les sèries de ficció en un intent de ser més fidels a la realitat de la societat catalana. Es qüestiona si el fet de presentar una societat monolingüe suposa sacrificar el realisme de la ficció. Els entrevistats admeten que per guanyar realisme s'hauria d'integrar també gent castellanoparlant.

Accepten que TV3 pot ser una eina de normalització lingüística. El que passa és que quan s'està treballant en un producte que no obeeix només a la normalització lingüística, sinó que a més a més pretén ser un reflex de la societat, s'ha d'anar amb molta cura de no crear una mena de ficció falsa o un tipus de missatge absolutament plastificat que acaba no arribant, precisament perquè li falta la veritat que ha de tenir qualsevol missatge.

2.3.1.2. Arguments que defensen l'opció de les sèries de ficció només en català

De la posició pro-català, els entrevistats postulen que davant de quasi un 80 % de realitat audiovisual televisiva en castellà, TV3 no es pot permetre el luxe de ser bilingüe. En aquesta línia, consideren que TV3, amb bon criteri, ha de defensar un espai audiovisual, bàsicament, en català.

Es comenta que el problema en relació amb els personatges castellanoparlants, que potser han de ser presents per donar més realisme a les sèries, és que els altres personatges els parlin castellà. És a dir, si el personatge parla castellà i tots els altres personatges es mantenen en la seva llengua, fins i tot pot ser interessant, perquè la gent aprèn que no cal renunciar a la llengua pròpia. Però el cas és que moltes vegades canvien de llengua i aquest fet va en detriment de l'ús català.

Finalment, una altra reflexió que es planteja és el fet que la ficció és ficció, un món que es crea de zero. Una sèrie de ficció catalana pot presentar un escenari on tothom parli català. Un

documental sobre la realitat lingüística de Catalunya s'hauria de concebre d'una altra manera i evidentment el castellà hi tindria un paper important.

Tenint en compte aquestes qüestions, entenem que a TV3 la política lingüística a les sèries de ficció ha estat, és i continuarà sent un tema al voltant del qual hi ha diversitat de posicionaments. El cert és que, com hem vist, al llarg de la seva evolució la cadena de televisió ha anat relaxant la seva política lingüística. En el cas de *Plats Bruts*, s'ha arribat a difondre una llengua desenfadada, més de carrer i, per tant, es podria dir que ha estat capaç de construir una ficció més versemblant, amb un llenguatge menys controlat.

3. L'estudi de l'argot. Descripció de la mostra i metodologia

3.1. L'argot català. Alguns conceptes previs

Si ens centrem en l'estudi de l'argot, resulta imprescindible esmentar els postulats de Lluís Payrató (1996: 176). Segons aquest autor, “un argot neix del registre col·loquial o corrent, amb el qual conviurà i del qual sempre continuarà aprofitant materials. La seva aparició persegueix dos objectius bàsics, confluents en força aspectes: 1) d'una banda, una finalitat pràctica: el caràcter críptic; 2) d'una altra, una finalitat expressiva: la voluntat estilística. Tots dos participen de la naturalesa simbòlica de l'argot com a *senya d'identitat*, tant més marcada com més marginal és el grup social que el desenvolupa”.

D'acord amb aquest autor, es pot plantejar l'argot com una porta d'entrada al corpus del lèxic català. Segons Payrató (1996), “de fet, un terme deixa de ser veritablement argòtic quan l'ús que se'n fa traspasa les fronteres de l'àmbit en què inicialment estava confinat. El llenguatge col·loquial català presenta abundants termes d'aquests tipus:

- a) D'àmbits infantils o escolars: *col·le*, *senyu*, *profes*, *mates*, *fer campana*...
- b) Procedents originàriament del caló: *pispar*, *dinyar-la*, *camelar*, *canguelo*...
- c) D'altres procedents d'argots castellans: *tio*, *carrossa*, *guai*, *passar de...*, *estar fet pols*... [...].
- d) D'argots polítics o de la clandestinitat: *progre*, *ultra*, *fatxa*, *cocos*, *sentada*... [...].”

L'argot es pot plantejar com una forma d'entrada de neologismes que entren en el català col·loquial i fan evolucionar la llengua. En aquest sentit, cal posar de manifest la capacitat d'adaptació constant i el polimorfisme dels termes argòtics. D'altra banda, Payrató també deixa ben clar que només podem considerar un codi com un autèntic argot en el cas que esdevingui l'eina d'una col·lectivitat tancada, amb una forta consciència de grup.

Pel que fa als mecanismes de formació de l'argot, n'hi ha diversos. Vinyoles (1978: 32-33) n'esmenta alguns de freqüents en l'argot de la delinqüència, com ara apòcopes (*poli*, *haix*), canvis d'accent (*carreto*), encreuaments (*clitxar*: de *clissar* i *fitxar*) o mecanismes derivatius (infixos i sufixos). Payrató identifica com a mecanismes més freqüents els procediments

derivatius, les metàfores i les paronímies i, sobretot, els manlleus d'altres llengües o argots. Finalment també fa referència a l'ús de disfemismes i sobrenoms, com a mecanismes argòtics.

Per la seva banda, Soler (2003: 185) fa referència a una reflexió de Sergi Pàmies: “Ens agradi o no, l'argot del català és el castellà”. El periodista afirma que qualsevol llengua recorre a les llengües amb què està en contacte per crear el seu propi argot. Un argot que ha de néixer al carrer, en el parlar col·loquial. Potser no és un problema de feblesa de la llengua sinó de la realitat de restriccions que ha viscut la societat catalana en la seva història. També els castellanoparlants creen argot a partir del català (*clencha, chupa...*). Defensa un català prou correcte però, sobretot, natural. Així mateix, Sergi Pompermayer (2003: 60) posa de manifest el fet que en general els catalans ens expressem amb abundants paraules vulgars i com a conseqüència els personatges de ficció en la seva oralitat ha de fer-se ressò d'aquesta manera de parlar.

Vegem a continuació quina mena d'argot es difon a través de *Plats Bruts*.

3.2. Descripció de la mostra

Per a aquest estudi hem triat la sèrie *Plats Bruts*. Es considera “la comèdia de situació per antonomàsia de TV3” (Baget, 2003: 55). Es va estrenar el 19 d’abril de 1999, com una coproducció d’El Terrat i Kràmpac, el grup teatral del qual era integrant l’actor Joel Joan.

La *sitcom* se centra en la relació ambivalent dels companys d’apartament David (Joel Joan) i Lopes (Jordi Sànchez), i també amb els altres personatges: la dida d’en David, la veïna esbojarrada, els companys de feina del Lopes, el col·lega de teatre del David, etc. Es van enregistrar un total de setanta-tres capítols i se’n van emetre algunes repeticions, també amb el mateix èxit que en les emissions d’estrena.

La taula que es presenta tot seguit mostra la distribució dels capítols emesos en les diferents temporades:

Temporada	Episodis	Estrena	Final
1	13	19 d’abril de 1999	1999
2	16	1999	1999
3	10	2000	2000
4	8	2000	2000
5	12	2001	2001
6	14	2002	2002
TOTAL	73		

El capítol analitzat porta per títol “Tinc piu-piu” i s’emmarca en la sisena temporada (setè capítol), amb guió de Xavier Bertran i Sergi Pompermayer. La raó per la qual hem triat aquest capítol per a l’anàlisi és el paper especialment important que hi juga l’argot. Ens ha semblat molt indicat pel fet que planteja la capacitat de l’argot de fer entenedors els missatges exclusivament a aquells que formen part del grup que el posseeix i d’impedir-ne la comprensió a persones alienes, en aquest cas la iaia. Tal com descriuen Bernal i Sinner (2009: 7-36), concretament en el cas dels llenguatges juvenils, s’intenta ser diferent “dels altres” mitjançant l’adopció de la llengua o dels trets remarcables de la llengua del *peer group*, el grup de persones de la mateixa edat o de persones que es considera “equivalent” o d’igual categoria.

El resum de l'episodi és el següent: el canari de l'Emma, el Marujito, porta tota la nit cantant i el David i el Lopes estan desesperats perquè no poden dormir. El David decideix matar-lo però el Lopes ho evita a l'últim moment quan veu un anunci sobre un concurs de cant de canaris. El Lopes inscriu el canari al concurs però el Marujito no canta a causa de la tensió, de manera que un home li ven un líquid per relaxar-lo quan comenci l'actuació. El Marujito comença a passar totes les eliminatòries fins arribar a la final, però el Lopes s'ha passat amb les dosis i el Marujito està ben dopat. Per altra banda, la iaia comença a estar preocupada perquè no entén el llenguatge dels joves. El Ramon s'ofereix voluntari per fer-li classes de català modern i quan es troba el David el deixa al·lucinat amb la seva nova forma de parlar. Tot i això, la iaia no es veu amb cor de continuar parlant així, i al final és el David qui està preocupat per la iaia.

3.3. Metodologia i criteris de buidatge

La metodologia ha consistit en la transcripció d'un capítol complet (vegeu annex) i posteriorment el buidatge de possibles formes argòtiques mitjançant una taula d'anàlisi. A continuació, s'han cercat les formes seleccionades de la mostra en fonts de documentació com ara el *Diccionari del català popular i d'argot* (DCPA), el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) i el *Diccionario de la lengua española* (DRAE).

Cadascuna de les formes seleccionades ha estat classificada en una taula de buidatge que conté la informació següent: lema, categoria gramatical, context i significat, personatge que l'usa, font documental i marca de registre documentada (si s'escau). A partir d'aquestes classificacions, hem dut a terme l'anàlisi quantitativa i qualitativa que presentarem al capítol següent.

Tot seguit es mostra la taula de buidatge.

Lema	Categoria gramatical	Context (com s'usa i amb quin significat)	Personatge	Diccionari
anar a cagar	Locució	<i>Vol dir: vés a cagar.</i> Significat: enviar algú a fer punyetes.	Emma	DCPA
anar de petes	Locució	<i>... de maïs, de petes i de flais.</i> Significat: estar sota els efectes de la droga.	Emma	
anar de flais	Locució	<i>... de maïs, de petes i de flais.</i> Significat: estar sota els efectes de la droga.	Emma	
anar de maïs	Locució	<i>El col·lega va de maïs.</i> Significat: estar sota els efectes de la droga.	David	
anar fumat	Locució	<i>El pavo va fumat.</i> Significat: es diu de qui es troba sota els efectes del haixix.	David	DCPA
anar passat	Locució	<i>Mira, iaia, són dos tios que són de la pasma però que van passadíssims.</i> Significat: excedir-se.	David	DCPA
anar ratllat	Locució	<i>Aquest pavo va ratllat.</i> Significat: estar sota els efectes de la droga.	David	
anar-se'n a algú la pilota	Locució	<i>Com se li'n va la pilota.</i> Significat: excedir-se.	David Emma	
anar-se-li a algú l'olla	Locució	<i>Aquest quin desfase seria quina anada d'olla.</i> Significat: anar-se'n de l'olla. Al·lucinar.	Iaia	DCPA
birra	Substantiu	<i>Sí, porta'm una birra tope fresca, chavalín!</i> Significat: cervesa.	Iaia	DCPA
bollicao	Adjectiu	<i>Pensi que en un plis-plas parlarà un català més actual que un bollicao de quinze anys.</i> Significat: adolescent.	Iaia	DCPA

buenu	Interjecció	<i>Buenu, és igual en aquests casos la lidocaïna no serveix per a res.</i> Significat: bueno. 1. interj. Denota aprovació, contentament, sorpresa, etc.	Lopes	DRAE
cabrón	Adjectiu	<i>Lopes! Cabrón! Lopes! Lopes!</i> Significat: persona menyspreable, indesitjable, malintencionada. Insult ofensiu.	Emma	DCPA
canya	Substantiu	<i>Hòstia quina canya!</i> Significat: expressió referida a alguna cosa sorprenent.	Emma	
carai	Interjecció	<i>Carai, carai, carai, tu...</i> Significat: expressió de disgust, contrarietat, sorpresa o admiració. interj. [LC] vulg. Expressió usada per a denotar estranyesa, admiració, enuig.	David	DCPA DIEC2
caure gordo	Locució	<i>Em cau gordo aquest canari, canta massa bé.</i> Significat: no caure bé.	Lopes	
chavalín	Substantiu	<i>I ara a veure qui canta, chavalín.</i> Significat: noi	David	
coi	Interjecció	<i>Guais, guais sempre estan amb aquest coi de guais a la boca.</i> Significat: "coi", eufemisme per "cony", sovint usat com a coixí emfàtic, sense valor semàntic, en preguntes i exclamacions. interj. [LC] Eufemisme per cony.	Iaia	DCPA DIEC2
collons	Interjecció	<i>Collons, ara ens ha fotut, això és com una frase!</i> Significat: expressió de sorpresa, alegria, enuig, indignació, etc. Coixí emfàtic, sense valor semàntic, usat per reforçar preguntes i exclamacions. interj. [LC] [usat generalment en pl.] vulg. Expressió que denota sorpresa, admiració, enuig, etc.	Lopes	DCPA DIEC2
cony	Interjecció	<i>Mira que és petit el fill de puta, però cony si se'l sent.</i> Significat: coixí emfàtic, sense valor semàntic, per reforçar preguntes i exclamacions. interj. [LC] vulg. Exclamació usada per a expressar enuig, admiració, entusiasme, etc.	Lopes	DCPA DIEC2
copón	Substantiu	<i>Això és un desfase del copón, és de puta mare...</i> Significat: dit d'alguna cosa molt gran, amb èmfasi.	Iaia	

dabuten	Locució	<i>Dabuten and gai!</i> Significat: excel·lent, fantàstic.	Iaia	
desfase	Substantiu	<i>Això és un desfase del copón, és de puta mare... quin desfase!</i> Significat: Acció y efecto de desfasarse. <i>Desfasar</i> , prml. Dicho de una persona o de una cosa: No ajustarse ni adaptarse a las circunstancias, corrientes o condiciones del momento.	Iaia	DRAE
donar la vara a algú	Locució	<i>No em donis la vara.</i> Significat: molestar, empipar.	Iaia	DCPA
donar-li al piquillo	Locució	<i>Seu aquí, que li donarem al piquillo!</i> Significat: fer petar a xerrada.	Iaia	
empanada mental	Substantiu	<i>Embòdia o empanada mental, perquè anar ratllat ja seria una altra cosa.</i> Significat: confusió mental.	Iaia	DCPA
enviar a tomar pel cul	Locució	<i>Au, a tomar pel cul.</i> Significat: “a prendre pel cul”, expressió amb què es rebutja algú o alguna cosa.	Iaia	DCPA
estar fet pols	Locució	<i>La veig molt feta pols perquè no ens entén a la gent jove.</i> Significat: estar molt cansat o desanimat.	David	
estar fins als collons d'algú o d'alguna cosa	Locució	<i>N'estic fins als collons, Lopes! Jo ja no puc més.</i> Significat: estar-ne fins al capdamunt.	David	DCPA
estar pa'llà	Locució	<i>Ai, ai, ai, iaia que estàs pa'llà!</i> Significat: estar malament, haver perdut l'enteniment.	David	
fill de puta	Adj./Subst.	<i>Mira que és petit el fill de puta, però cony si se'l sent.</i> Significat: insult altament ofensiu que ha perdut el sentit originari, i que a vegades s'usa en sentit fins i tot afectiu. [LC] vulg. Persona menyspreable.	Lopes	DCPA DIEC2

flipar	Verb	<i>Jo ja l'he vista deu cops i encara flipo.</i> Significat: impressionar, sorprendre. Entusiar. Passar-s'ho molt bé.	Emma	DCPA
fotre	Verb	<i>Collons, ara ens ha fotut, això és com una frase!</i> <i>Si és per això, fot-li, fot-li.</i> Significat: perjudicar. [LC] pop. Perjudicar, danyar. [LC] pop. Fot-li! Expressió usada per a animar a actuar sense miraments, tirant pel dret.	Lopes	DCPA DIEC2
fotre (el camp)	Verb	<i>Foti el camp!</i> Significat: anar-se'n. [LC] pop. Anar-se'n, fugir.	Lopes	DCPA DIEC2
galeta	Substantiu	<i>Has vist quina galeta, iaia?</i> Significat: bufetada.	David	DCPA DIEC2
gilipolles	Adj./Subst.	<i>Parlem amb ell, fem una tertúlia, un debat, convoquem una roda de premsa, gilipolles.</i> Significat: gilipollas 1. adj. Vulg. Gilí. U. T. C. s. (Del caló jili, inocente, cándido, der. De jil, fresco). 1. adj. Coloq. Tonto, lelo. U. T. C. s.	David	DRAE
guai	Adjectiu	<i>Guai...</i> Significat: <i>guay</i> . 1. adj. Coloq. Esp. Muy bueno, estupendo. 2. adv. M. Coloq. Esp. Muy bien.	David	DRAE
guapa	Adjectiu	<i>Quina xupa més guai o més guapa, julandrón!</i> Adj. [LC] Bell, bonic. Sempre m'ha semblat un actor molt guapo. Des de la finestra es veuen unes vistes guapes de debò. Significat: 3. adj. Coloq. Ostentoso, galán y lucido en el modo de vestir y presentarse.	Iaia	DCPA DRAE
hosti	Interjecció	<i>Hosti, quin punt!</i> Significat: interjecció d'enuig, indignació, dolor, ira, sorpresa, admiració, alegria, etc.	David	
hòstia	Interjecció	<i>Hòstia, com se li'n va la pilota!</i> <i>Hòstia quina canya!</i> Significat: interjecció d'enuig, indignació, dolor, ira, sorpresa, alegria, etc.	David	DCPA
julandrón	Adjectiu	<i>Quina xupa més guai o més guapa, julandrón!</i> Significat: 1. m. Jerg. Hombre homosexual.	Iaia	DRAE

mamón	Adjectiu	<i>Serà mamón, el tio!</i> Significat: també dit "mamaire", persona menyspreable.	Emma	DCPA
mandarines (al-lucinar)	Substantius	<i>... o si tu vols d'al-lucinar pepinillus o mandarines.</i> Significat: expressions per a indicar en gran mesura.	Iaia	
marrano	Adjectiu	<i>Com li pot fer això al pobre animallet! Vinga, marrano, fora d'aquí!</i> Significat: el qui fa marranades.	Emma	DCPA
menjar la bola a algú	Locució	<i>No em mengis la bola.</i> Significat: atabalar.	Iaia	
merda	Interjecció	<i>I una merda!</i> Significat: expressió despectiva de negació o rebuig. Interj. [LC] pop. Exclamació que expressa contrarietat.	Lopes	DCPA DIEC2
monyes	Substantiu	<i>Ai, no siguis monyes, collons!</i> Significat: sodomita efeminat.	Iaia	DCPA
pasma	Substantiu	<i>Mira, iaia, són dos tios que són de la pasma però que van passadíssims.</i> Significat: policia secreta.	David	DCPA
passar la nit del lloro	Locució	<i>Estic passant la nit del lloro.</i> Significat: [LC: lèxic comú] Passar molt mala nit.	David	DIEC2
passar-se un ou	Locució	<i>En el sentit d'estar-se passant un ou.</i> Significat: excedir-se	Iaia	DCPA
pavo	Substantiu	<i>Aquest pavo va ratllat.</i> Significat: noi, paio.	David	
pepinillus (al-lucinar)	Substantius	<i>... o si tu vols d'al-lucinar pepinillus o mandarines.</i> Significat: expressions per a indicar en gran mesura.	Iaia	

pinyo	Substantiu	<i>Hosti, quin pinyo!</i> Significat: “quina pinya”, cop o topada violents.	David	D CPA
plis-plas	Interjecció	<i>Pensi que en un plis-plas parlarà un català més actual que un bollicao de quinze anys.</i> Significat: moment breu	Ramon	
polles	Substantiu	<i>Què metge ni què polles, home!</i> Significat: expressió de rebuig, de negació.	Iaia	
punt	Substantiu	<i>Hosti, quin punt!</i> Significat: expressió referida a alguna cosa sorprenent.	David	
puta idea	Locució	<i>I què és el que li ha passat perquè, miri, que jo no en tinc ni puta idea.</i> Significat: no tenir ni la més petita idea, no saber res de res.	Lopes	D CPA
puta mare	Locució	<i>Puta mare, tronco!</i> Significat: collonut, fantàstic.	Iaia	D CPA
quedar-se algú a quadros	Locució	<i>Has vist l'altre, s'ha quedat a quadros!</i> Significat: <i>estar, o quedarse, en cuadro.</i> 1. locs. verbs. Dicho de una corporación o de una familia: Quedar reducida a un corto número de miembros. 2. locs. verbs. Dicho de una persona: Haber perdido su familia o sus bienes de fortuna, quedándose aislado, pobre o con nada más que lo puesto.	David	DRAE
quedar-se amb algú	Locució	<i>Va, senyora, que ho sap tothom, vostè s'està quedant amb mi, no?</i> Significat: fer-li broma a algú amb el propòsit de riure's d'ell.	Cambrer	
ratllar-se-li a algú el tarro	Locució	<i>Se't ratlla el tarro, Mel!</i> Significat: perdre el seny. 10. prnl. coloq. Arg., Chile y Ur. enloquecer (volverse loco).	Emma	DRAE
suar alguna cosa a algú	Locució	<i>A mi el Ben Johnson me la sua.</i> Significat: expressió de menyspreu o indiferència.	Emma	D CPA

taladro	Substantiu	<i>Collons, quin taladro.</i> Significat: dit d'algú o d'alguna cosa molt pesat o pesada.	Iaia	
tarro	Substantiu	<i>Se't ratlla el tarro, Mel!</i> Significat: 2. m. Coloq. Cabeza humana.	Emma	DRAE
tio	Substantiu	<i>Però i què fem, tio?</i> <i>Collons, tio, perquè amb la nit que ens està fent passar n'hi ha per matar-lo.</i> <i>Serà mamón, el tio!</i> Significat: individu, amic o company	David Emma	DCPA
tope	Adverbi	<i>Tope, tope.</i> <i>Sí, porta'm una birra tope fresca, chavalín!</i> Significat: 3. loc. Adv. Hasta el límite de las fuerzas o posibilidades. Bailar, jugar, divertirse a tope.	Emma Iaia	DRAE
tronco	Substantiu	<i>Putà mare, tronco!</i> Significat: amic íntim.	Iaia	DCPA
tubo	Substantiu	<i>Seu, seu, que al·lucinaràs per un tubo.</i> Significat: por un ~. 1. loc. Adv. Coloq. En gran cantidad. Gana dinero por un tubo. U. T. C. loc. Adj.	David	DRAE
vale	Interjecció	<i>Vale.</i> <i>Mira, ara quan ens toqui a nosaltres, tu no has de ser menys, eh, quan jo et digui, canta, cantes, vale?</i> Significat: expressió que s'usa com a sinònim de "d'acord" per manifestar la conformitat, el consentiment.	David Lopes	
xato	Adjectiu	<i>Perdona, xato, però ha dit que no.</i> Significat: apel·latiu manyac. Adj. [LC] Expressió usada com a vocatiu afectuós.	Lopes	DCPA DIEC2
xaval	Substantiu	<i>El cantar se va a acabar, xaval!</i> Significat: noi [LC] pop. Noi, noia.	David	DCPA DIEC2
xivar	Locució	<i>Que si te les dono, et xives!</i> <i>Clar que em xivo, perquè això que fas no és legal!</i> Significat: fer conèixer quelcom que algú pretenia amagar.	Emma Lopes	

xupa	Substantiu	<i>Quina xupa més guai o més guapa, julandrón!</i> Significat: 1. f. Chaqueta, chaquetilla. 2. f. cazadora (chaqueta corta y ajustada a la cadera).	Iaia	DRAE
xupar	Verb	<i>Xupa'm el mondongo, nen!</i> Significat: llepar.	Iaia	

Marques d'ús:
[LC] - lèxic comú
pop. - popular
vulg. - vulgar

4. Anàlisi i conclusions

4.1. Anàlisi

Per començar, cal esmentar que la taula que proposem recull només una vegada aquells mots diferents que apareixen al capítol analitzat (consten d'una única entrada encara que apareguin en diverses escenes o en boca de diferents personatges). En alguns casos hem referenciat diversos contextos per tal que en quedi clar el significat.

L'anàlisi que presentem no pretén ser exhaustiva ni tenir trets generalitzables, sinó que només es tracta d'un estudi puntual que ens permet fer-nos una idea del tipus d'argot que TV3 transmet a través d'una de les seves sèries de producció pròpia. En aquest sentit, considerem que pot ser il·lustratiu del canvi de què parlàvem a la introducció i que exemplifica la permissivitat/relaxació a l'hora d'introduir manlleus del castellà, si més no, en una sèrie adreçada un públic jove.

Del corpus analitzat, hem extret un total de 74 ítems, distribuïts en 47 mots i 27 expressions, repartits entre les categories gramaticals següents:

- Substantius (23)
- Adjectius (9)
- Adverbis (1)
- Verbs (4)
- Interjeccions (10)
- Locucions (27)

La localització d'aquestes paraules ha estat possible d'acord amb la següent distribució de fonts documentals: un 14,86 % l'hem trobat tant al DCPA com al DIEC2 (11 ítems), un 32,43 % l'hem trobat només al DCPA (24 ítems), un altre 14,86 % l'hem localitzat al DRAE, només un dels mots està repertoriat únicament al DIEC2 i un altre al DRAE. Finalment, el 35,13 % (26 ítems) restant no ens ha estat possible trobar-lo referenciat a cap diccionari i hem aportat una definició nostra.

Principalment, ens hem basat en l'obra específica sobre l'argot català de Pomares (1997) ja que, tot i que es tracta d'un estudi de fa uns anys, hem evidenciat la manca de diccionaris específics d'argot en català.

Per tal d'aprofundir en l'anàlisi, hem classificat els ítems en les tipologies següents:

- **Insults:** *fill de puta, cony, gilipolles, collons, polles, mamón, cabrón*
En aquesta primera tipologia hem agrupat aquelles paraules malsonants o insults. Malgrat que no es poden considerar pròpiament formes argòtiques, entenem que formen part dels recursos d'aquest llenguatge i es podrien considerar com a elements que contribueixen a augmentar-ne l'expressivitat. Com es pot observar, ens trobem bàsicament amb mots manllevats del castellà (*mamón, cabrón, gilipolles, polles*).
- **Expressions acceptades com a argot català:** *passar la nit del lloro, xato, fotre, estar fins als collons, xaval, hòstia, hosti, pasma, anar passat, quin pinyo, ni puta idea, quina galeta, anar fumat, coi, anar a cagar, donar la vara a algú, anar-se'n a algú (la pilota), puta mare, marrano, carai, merda, suar alguna cosa a algú*
En aquest segon grup, identifiquem formes repertoriades al DIEC2 i al DCPA i que, per tant, podem considerar d'alguna manera com a part de l'argot català. Hi trobem vulgarismes, mots metafòrics i hi observem que les interjeccions són abundants, tret que també enllaça amb l'elevat grau d'expressivitat del llenguatge argòtic. Malgrat que hi identifiquem alguns casos de mots d'origen castellà, podem acceptar que es tracta d'expressions conegudes i usades com a part del lèxic del català actual.
- **Manlleus del castellà:** *vale, chavalín, pavo, julandrón, desfase, tronco, dabuten, empanada mental, copón, estar pa'llà*
En aquests casos, observem que es tracta de paraules que es prenen del castellà, bé directament o bé després d'una adaptació.
- **Calcs del castellà:** *tio, buenu, xivar, flipar, per un tubo, tope, ratllar-se-li a algú el tarro, anar ratllat, anar-se'n a algú l'olla, tarro, quedar-se algú a quadros, quina canya, quin punt, guai, quin taladro, quedar-se amb algú, enviar a tomar pel cul, menjar la bola a algú, xupa, guapa, passar-se un ou, al-lucinar pepinillus o*

mandarines, plis-plas, bollicao, monyes, donar-li al piquillo, xupar, caure gordo, estar fet pols

Aquesta tercera tipologia presenta totes aquelles paraules que provenen del castellà, que s'han traduït literalment o que han estat reformulades amb recursos propis del català. Entenem que en aquests casos ens trobem davant de mots d'ús freqüent per part de catalanoparlants però que són clarament identificats com a castellans.

- Manlleus d'altres llengües: *birra*

Hem trobat aquest exemple de manlleu de la llengua italiana.

Per una altra banda, hem detectat també expressions que no presenten un mètode de formació evident: *anar de maïs, anar de petes, anar de flais*.

Observem que la major part de les formes analitzades corresponen a manlleus i calcs del castellà. D'acord amb les premisses difoses pel TERMCAT (2005), podem entendre els manlleus o calcs com a resultat del traspàs d'informació des de la llengua pròpia de la societat en la qual s'han originat les nocions que designen (llengua de partida), vers la llengua o llengües d'arribada. Actualment, aquest traspàs d'informació entre llengües en contacte és continu i accelerat.

En el cas d'aquest capítol de *Plats Bruts*, és evident que s'ha prioritzat la necessitat de respondre a uns requeriments comunicatius reals i actuals, marcats per la ficció, per damunt potser de l'ideal de correcció de la llengua. En aquest punt, és pertinent assenyalar que en un 35 % dels casos no ha estat possible localitzar les formes analitzades en cap dels diccionaris utilitzats. Observem doncs una distància preocupant entre uns requeriments comunicatius reals i, sobretot actuals, que no troben resposta en les fonts documentals disponibles.

Tenint en compte els postulats de Segarra (2009) els tres fenòmens provocats pel contacte de llengües que s'usen amb més freqüència en la ficció televisiva són el canvi de codi, l'alternança de llengües o *crossing* i la mescla de llengües. Segons l'autora, l'alternança de llengües es produeix quan en una conversa un individu bilingüe passa de la seva llengua matriu a una segona llengua en funció de la llengua del seu interlocutor. Defineix el canvi de codi si aquest fenomen de canvi de llengua es produeix en un mateix enunciat i no és motivat per l'interlocutor. La finalitat en aquest segon cas és augmentar l'expressivitat i la creativitat;

no hem de perdre de vista que els participants han de ser coneixedors d'ambdues llengües perquè el canvi de codi tingui èxit. Ara bé, quan ens trobem davant d'hibridacions de formes i solucions entre dues llengües ocasionades per la incompetència de l'emissor en l'ús de les llengües, parlem de mescla de llengües.

En el capítol analitzat, es presenten de manera molt clara situacions de mescla de llengües: la iaia no pot entendre de cap manera de què parlen l'Emma i el David. En canvi, la resta de personatges efectuen canvis de codi en els seus diàlegs i aquest fet no posa impediments a la seva comprensió mútua.

Tal com exposa Segarra (2009: 111), tant la mescla de llengües com el canvi de codi són emprats per fer riure, ridiculitzar situacions i també per caracteritzar personatges.

4.2. Conclusions

“Si el marc social estira cap al castellà, i la normativa noucentista, mantinguda quasi intacta, contradiu la intuïció dels parlants menys interferits, la sensació d’artificiositat, de dubte general i irreparable, pot tenir, està tenint, un enorme efecte desencoratjador.” (Pla Nualart, 2010: 29).

De tots els casos detectats com a expressions argòtiques, la majoria, de manera aclaparadora, són calcs i manlleus del castellà. Aquests resultats, hem d’admetre que ens han sorprès. Esperàvem localitzar més formes d’argot pròpiament català. De fet, però, no ens hem trobat amb casos excepcionals. Molts autors sostenen que l’argot català (en general) es manlleua del castellà (Pujolar, 1997: 220). Com dèiem en l’apartat dedicat a l’argot, aquest fet no suposa o no hauria de suposar un problema important. Com esmenta el mateix Pujolar, és normal que una llengua recorri a les llengües amb les quals manté contacte per crear argot. Les possibles raons que explicarien l’abundància de manlleus castellans podrien ser el desconeixement que els mots o expressions usats no siguin mots catalans, el desconeixement de l’existència de formes catalanes o el fet de considerar que les formes catalanes no tenen tanta expressivitat com les castellanes. Podríem dir que es tracta d’un problema de percepció individual. El cert és que potser caldria fer un esforç per part dels parlants de la llengua catalana per demostrar que les formes argòtiques catalanes són tan vàlides o fins i tot més que les castellanes. Ara bé, també és cert que, malgrat que hi ha formes originàriament castellanes, aquest fet no treu que les formes resultants siguin possibles en català i de manera correcta.

Si fem referència a les preguntes que ens plantejàvem a l’inici de l’estudi, podríem respondre que no necessàriament en el cas de la sèrie *Plats bruts* s’està contribuint a difondre formes argòtiques genuïnament catalanes. Aquesta actuació, però, no és símptoma d’una possible mala salut de la llengua. El català fa ús dels seus recursos i dels recursos al seu abast per esdevenir una llengua vàlida en qualsevol context i registre. El fet de servir-se de vocabulari procedent de llengües veïnes, no hauria de representar cap mena de contrarietat. En aquest sentit, caldria veure si en aquest cas TV3 s’està postulant per ampliar d’alguna manera l’ús de l’argot català incloent formes derivades de l’argot castellà (per què no?).

En definitiva, podríem concloure amb l'afirmació que la sèrie *Plats bruts* va significar certament un punt d'inflexió important en la política lingüística de TV3 i va apostar per un remarcable grau de relaxació i permissivitat en relació amb la correcció de la llengua catalana. Si haguéssim de valorar-ne els resultats o les conseqüències, en primer lloc caldria tenir en compte l'èxit de la sèrie (amb elevades audiències fins i tot durant l'emissió de capítols repetits) i, en segon lloc, la política lingüística que ha aplicat TV3 en *sitcoms* posteriors. Aquest punt, però, ja formaria part d'un altre estudi.

Així doncs, a través d'aquest treball hem pogut veure que *Plats Bruts* difon un argot bàsicament a partir de formes castellaneres. Fins i tot, tal com planteja Martínez García (2008), a partir dels resultats d'un grup de discussió, es tractaria d'un argot molt específic de barris molt concrets de Barcelona, com l'Eixample. Això no obstant, no posem en dubte la ingent tasca de TV3 en el camí cap a la normalització. Senzillament, constatem que la sèrie *Plats Bruts* suposa una relaxació en la política lingüística de la cadena de televisió.

En aquest punt, defensem que el català pot ser vulgar amb els seus recursos propis. Recórrer al castellà, de manera sistemàtica, a la recerca de formes vulgars no permetrà avançar en la normalització de la llengua. Caldria trobar un equilibri adequat que habiliti el català com a llengua vàlida per a la comunicació en qualsevol situació, que garanteixi la seva idiosincràsia i alhora interactui de manera natural amb la resta de llengües.

Responent a la segona qüestió plantejada en el present treball, tampoc estem assenyalant una possible mala salut de la llengua catalana. En aquest sentit, quan hem apuntat les premisses del TERMCAT, ens referíem concretament al tractament dels manlleus i els calcs en els llenguatges d'especialitat, en l'àmbit tècnic i científic. Caldria tenir en compte la necessitat d'establir també uns criteris per a altres usos del llenguatge. És el cas de l'argot, concretament, en què hem pogut comprovar la inexistència d'obres de referència actualitzades. Tal com assenyalen Colomer i Fargas (2003), "si el parlant s'arriba a acostumar a considerar "natural" l'ús del manlleu [...] és molt probable que prioritzi aquest recurs d'innovació lèxica damunt de tots els altres. Conseqüentment, es pot preveure un abandonament de la pràctica d'altres procediments i això portaria a l'esmussament de la mateixa capacitat creadora de la llengua".

Per tant, ens remetem de nou al TERMCAT (2005) mitjançant la següent citació per defensar que un argot viu, amb formes genuïnes, pot ser una forma d'actualització de la llengua, que contribueix a permetre que el català s'adapti a les noves necessitats d'ús:

“Un manlleu, igual que una creació, sempre constitueix un enriquiment i una renovació de les possibilitats d'expressió. Mentre hi hagi llengües, continuaran bescanviant-se paraules entre elles sense por de perdre l'ànima, perquè una llengua que viu és una llengua que dóna i que rep.”

(H. WALTER. *L'aventure des langues en Occident*)

5. Referències bibliogràfiques

Alexandre, V. (2006) *TV3 a traïció. Televisió de Catalunya o d'Espanya?* Barcelona: Enciclopèdia Catalana, SAU.

Aracil, L. V. (1982) *Papers de sociolingüística*. Barcelona: La Magrana.

Baget, J. M. (2003) *“La nostra”. Vint anys de TV3*. Barcelona: Proa.

Bassols, M.; Segarra, M. (eds.) (2009) *El col·loquial dels mitjans de comunicació*. Barcelona: Eumo Editorial/Universitat de Vic.

Benet i Jornet, J. M. et al. (1994) *Poble Nou*. Barcelona: Proa.

Bernal, E. (2008) “Del escrito al oral: El caso de El perquè de tot plegat”. Dins Brumme, Jenny; Resinger, Hildegard; Zaballa, Amaia (ed.). *La oralidad fingida: descripción y traducción. Teatro, cómic y medios audiovisuales*. Frankfurt - Madrid: Vervuert - Iberoamericana.

Bernal, E.; Sinner, C. (2009) “Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català”, *Zeitschrift für Katalanistik*, 22.

Boix, E.; Vila, F. X. (1998) *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.

Cabré, M.T.; Freixa, J.; Solé, E. (eds.) (2000) *La neologia en el tombant de segle*. Barcelona: Observatori de Neologia. Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra.

Castelló, E. (2005) *Séries de ficció i construcció nacional. La producció pròpia de Televisió de Catalunya (1993-2004)*. Tesi doctoral. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Castelló, E. (2006) “La construcció nacional a les sèries de ficció: visió sobre una dècada de producció de Televisió de Catalunya”, *Quaderns del CAC 23-24: 199-209*. Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2004). *Instrucció general sobre la presència de la llengua i la cultura catalanes i l'aranès en els mitjans de comunicació audiovisual*. Barcelona: CAC.

Castelló, E. (2007) *Sèries de ficció i construcció nacional. Imaginant una Catalunya televisiva*. Tarragona: Publicacions URV. A+C (Arola Editors, SL. Imatge-9, SL / Cossetània Edicions).

Castelló, E. (2007) “The production of television fiction and nation building: the Catalan case”, *European Journal of Communication*, 22 (1), 49-68. Los Angeles, Londres, Nova Delhi i Singapur: Sage Publications.

Castelló, E.; Dobson, N.; O'Donnell, H. (2009) “Telling it like it is? Social and linguistic realism in Scottish and Catalan soaps”, *Media Culture Society*, 31 (3). 467-484. Los Angeles, Londres, Nova Delhi i Singapur: Sage Publications.

Colomer, R. ; Fargas, X. (2003) “El tractament dels manlleus en la terminologia catalana: criteris i noves perspectives”, *Revista de Llengua i Dret*, núm. 40.

[DIEC2] *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, <<http://dlc.iec.cat>> [Data de consulta: 16. 4. 2010].

Diccionario de la lengua española (22^a ed.). Madrid: Real Academia Española [Data de consulta: 15. 4. 2010].

Joan, J.; Sánchez, J. (2000) *Plats bruts, el llibre*. Barcelona: Columna Edicions, S.A.

Joseph, J. E. (2004) *Language and Identity. National, Ethnic, Religious*. Nova York: Palgrave MacMillan.

López, B. (2009) “La llengua”. Dins *Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008*. Barcelona: Institut de la Comunicació (InCom-UAB) i Generalitat de Catalunya.

Mari, I. (2009) “L’evolució de la qualitat lingüística dels mitjans”. Dins *Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008*. Barcelona: Institut de la Comunicació (InCom-UAB) i Generalitat de Catalunya.

Martínez García, L. C. (2008) *La ficción televisiva de TV3 como productora de referentes de identidad cultural catalana: estudio de caso de la sitcom “Plats Bruts”*. Tesi doctoral. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Mollà, T. (1992) “El paper dels mitjans de comunicació en la formació de l’estàndard”. Dins *I Jornades de Sociolingüística*. Alcoi: Ajuntament d’Alcoi.

Ninyoles, R. L. (1989) “Supòsits i conseqüències” i “Solucions mixtes”. Dins *Estructura i política lingüística*. Alzira: Bromera.

Payrató, Ll. (1996) *Català col·loquial: aspectes d’ús corrent* (3a ed.). València: Universitat de València. Servei de publicacions.

Pitarch, V. (1994) “Experiències de planificació lingüística al País Valencià”. Dins *III Jornades de Sociolingüística: Normalització i Planificació Lingüístiques*. Alcoi: Ajuntament d’Alcoi.

Pla Nualart, A. (2010) *Això del català. Podem fer-ho més fàcil?* Barcelona: Columna Edicions.

Plats bruts. Els guions, primera temporada. (2001). Barcelona: ECSA.

Pomares, J. (1997) *Diccionari del català popular i d’argot*. Barcelona: Edicions 62.

Pompermayer, S. (2003) “Llengües brutes”. Dins Martí, J.; Mestres, J. M. (eds.) *L’oralitat i els mitjans de comunicació (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2002)*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.

Pradilla, M. À. (1999) “Pròleg”. Dins *La llengua catalana al tombant del mil·lenni*. Barcelona: Editorial Empúries.

Pujolar Cos, J. (1997) *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries.

Pujolar Cos, J. (2002) *Sociolingüística catalana*. Barcelona: Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.

Salvanyà, J. (2008) “L’argot i els mitjans de comunicació del Grup Flaix”. Dins *Assessorament i terminologia*. Generalitat de Catalunya [en línia] www.gencat.cat [12/11/2008].

Sánchez, A.; Taixés, R.; Tasis, R. (1991) *Argot barceloní*. Barcelona: Parsifal, DL. Guies Parsifal de Barcelona.

Soler, T. (2003) “La creació d’argot en televisió”. Dins Martí, J.; Mestres, J. M. (eds.) *L’oralitat i els mitjans de comunicació (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2002)*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.

Solà, J. (2002) “Una llengua que no és apreciada té els dies comptats”. *Avui*. 11 de setembre de 2002.

Solsona, R. *et al.* (2001) *El cor de la ciutat*. Barcelona: Proa.

[TERMCAT] *Manlleus i calcs en terminologia*. Barcelona: Termcat. Centre de terminologia, <www.termcat.cat> [Data de consulta: 17. 5. 2010]

Vallverdú, F. (2003) “L’oralitat als mitjans audiovisuals: les limitacions del llenguatge col·loquial”. Dins Martí, J.; Mestres, J. M. (ed.). *L’oralitat i els mitjans de comunicació (Actes del seminari del CUIMPB-CEL 2002)*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.

Vallverdú, F. "La llengua estàndard, entre el seny i la rauxa", *El País*. “*Quadern*” (7-VI-1987), 7.

Vinyoles, J. J. (1978) *Vocabulari de l’argot de la delinqüència*. Barcelona: Millà.

6. Annex (Transcripció)

Escena 1. Pis del Lopes i el David

DAVID Estic destrossat. Estic passant *la nit del lloro*.

LOPES La nit del canari, deus voler dir. Mira que és petit el *fill de puta*, però *cony* si se'l sent.

DAVID No, no... se'l sent, se'l sent. Ara que el que jo no entenc és per què el Marujito està a casa nostra si és de l'Emma.

LOPES Molt fàcil, perquè a ella no la deixava dormir.

DAVID Ah, *vale*, si és per això. Però i què fem, *tio*?

LOPES Escolta, i si parlem amb ell? Potser si li fem entendre que necessitem dormir, calla.

DAVID A molt bé, Lopes. Quina gran idea, *tio*. Parlem amb ell, fem una tertúlia, un debat, convoquem una roda de premsa, *gilipolles*. La gent no parla amb els canaris.

LOPES Escolta, que la meva iaia parla amb les plantes.

DAVID Ah, molt bé, doncs parlem-hi. Vine aquí, Marujito. Vine cap aquí. Al sofà, al sofà. A veure, l'hi expliques tu o l'hi explico jo?

LOPES Ja l'hi explico jo.

DAVID Mira, Marujito, el Lopes i jo necessitem dormir. I si tu et passes la nit cantant, no podem. Perquè ens entenguem, Marujito: que callaràs? Molt bé, ja està, anem a dormir.

LOPES Què fas?

DAVID Anem a dormir. Ja està. Li he preguntat si callarà i m'ha dit que sí.

LOPES Perdona, xato, però ha dit que no.

DAVID Lopes, ha dit que sí. Un piu vol dir sí, dos pius volen dir no.

LOPES No, senyor, és al revés. Dos pius volen dir sí i un piu vol dir no, de tota la vida.

DAVID Ah, molt bé, doncs que ho digui ell.

LOPES Va, molt bé, que ho digui, que ho digui.

DAVID Vinga, a veure, Marujito, oi que un piu vol dir sí i dos pius volen dir no?

LOPES Collons, ara ens ha fotut, això és com una frase!

DAVID Com una frase, com un poema, el deixaré! Vine cap aquí!

LOPES On vas amb la gàbia?

DAVID N'estic fins als collons, Lopes! Jo ja no puc més. Ara mateix agafo la gàbia amb Marujito i tot i la foto dins l'aigua. *El cantar se va a acabar, xava!*

LOPES Home, home... que si el fots a l'aigua el mataràs!

DAVID I per què et penses que ho faig? Perquè prengui un bany d'escuma?

LOPES Si és per això, fot-li, fot-li.

DAVID Té, agafa això. I ara a veure qui canta, *chavalín*.
[veu en off: Concurs de canaris flauta del barri d'Horta i nacional de Catalunya. Premi: 3.000 euros]

LOPES Para! Para! Treu-lo d'aquí, treu-lo!

DAVID Què passa?

LOPES Que què passa? Passa que l'hem de reanimar. Però com pots voler matar el Marujito?

DAVID Collons, *tío*, perquè amb la nit que ens està fent passar n'hi ha per matar-lo.

LOPES Però si és com de la família, home. Degenerat, criminal, assassí, que no tens ni sentiments, ni sentiments, hòstia!

DAVID Però, *tío*, si tu també has dit que...

LOPES No canviïs de tema i ajuda'm a reanimar-lo eh, ràpid. L'estem perdent, l'estem perdent. Cinc mil·lilitres de lidocaïna, ràpid.

DAVID No tenim lidocaïna.

LOPES No tenim lidocaïna?

DAVID No, no tenim lidocaïna.

LOPES *Buenu*, és igual en aquests casos la lidocaïna no serveix per a res.

DAVID *Vale*.

LOPES Vinga. Jo li faig el massatge cardíac i tu el boca a boca.

DAVID El boca a boca! Però, *tío*, que és un canari!

LOPES *Buenu*, doncs el boca a bec, va. 1, 2, 3, bufal! 1, 2, 3, bufal! 1, 2, 3, bufal!

Escena 2. Pis del Lopes i el David. Més tard

EMMA Que bona que és aquesta pel·li, per favor.

DAVID És art, Emma, això és art en majúscula

EMMA Jo ja l'he vista deu cops i encara *flipo*.

DAVID Jo ja no sé quantes vegades l'he vista i sempre hi trobo nous matisos, és com una ceba, té tantes capes...Cada visionat és una relectura.

EMMA Jo, de totes les *Armes letals*, aquesta és la que més m'agrada.

DAVID Home, i tant, i tant. On vas a parar? Hòstia, com se li'n va la pilota!

EMMA Com se li'n va la pilota.

IAIA Ei, nois?

EMMA Ei.

DAVID Ei, iaia.

IAIA Que esteu mirant futbol? Doncs no la veig pas, la pilota.

DAVID No, iaia, no és futbol. Estem mirant una pel·lícula. Seu, seu, que al·lucinaràs per un *tubo*.

IAIA Què dius que faré per un *tubo*?

EMMA *Tope, tope*.

DAVID Hosti, quin punt!

IAIA Però on el veus el punt?

DAVID Aquest *pavo* va ratllat.

IAIA Un *pavo* ratllat, no el veig pas jo, tu. Nens, per què no m'expliqueu una mica l'argument a veure si puc agafar el fil?

DAVID Mira, iaia, són dos *tios* que són de la *pasma* però que van *passadíssims*.

IAIA I on veus... Això de la *pasma* no em sona.

EMMA Se't ratlla el *tarro*, Mel!

IAIA Ah, un tarro de mel, clar! Que hi fan mel, allà, a la *pasma*?

DAVID Has vist l'altre, s'ha quedat a quadros!

IAIA Però no sé on els veus els quadres, si són al mig del carrer.

EMMA Hòstia quina canya!

DAVID Hosti, quin *pinyo*! Has vist quina galeta, iaia?

IAIA Jo he vist un cotxe que ha topat amb una farola. Jo, de galeta, no n'he vist cap, fill meu.

EMMA Flipes.

DAVID Per un *tubo*. El *pavo* va fumat. El col·lega va de *maïs*.

EMMA ... de *maïs*, de *petes* i de *flais*.

DAVID *Guai*...

IAIA Déu meu, no us entenc. No entenc res, m'estic quedant atrofiada, vella, no sé... Sóc com un tabardo arnat, com un vetusto cotxe amb *manivela*.

Escena 3. Concurs de canaris

JURAT El següent.

PARTICIPANT Hola.

JURAT Nom del canari concursant?

PARTICIPANT Flautista de Can Cortada. Ensenya-li com cantes a aquest senyor, Flautista. Què, què els en sembla?

LOPES Molt bé, Marujito. Mira, ara quan ens toqui a nosaltres, tu no has de ser menys, eh, quan jo et digui, canta, cantes, *vale*? Vinga.

JURAT El següent.

LOPES Nosaltres. El canari es diu Marujito. I deixi'm que li digui una cosa, eh? Aquest canari, aquest canari no només fa refilets, aquest canari canta cançons del Julio Iglesias. Sí, ho volen sentir?

Marujito, canta. Marujito canta *Hey!* Va, Marujito, *Hey!* Vinga. Marujito, *Hey!* Vinga, fot-li!

Sí, sí... He he. És que sembla que s'estima més reservar-se per a la competició. Coses d'artistes, ja se sap. En fi, si el voleu sentir, ja el sentireu. Moltes gràcies pel *Hey!*

Es pot saber per què no has cantat? Mira que fer-me fer passar aquest ridícul, a mi, que et vull convertir en el Chayanne dels canaris!

HOME Jove, jove, he vist el que li ha passat al seu canari i jo tinc la solució.

LOPES Ah, sí? I què és el que li ha passat perquè, miri, que jo no en tinc ni puta idea. S'ha passat tota la nit cantant sense deixar-me dormir i ara que vull que canti, no canta ni gall ni gallina! Hòstia!

HOME Això és per culpa de la tensió, dels nervis, però si li dóna una gota d'això no li tornarà a passar mai més.

LOPES I què són aquestes gotes?

HOME No cridi, no veu que ens poden sentir?

LOPES Què passa, que no és legal?

HOME Vostè vol que el seu canari guanyi?

LOPES Home, és que tinc uns quants crèdits per pagar i m'aniria bé.

HOME Doncs *dongui'm* cinquanta euros i quedi's això.

LOPES Cinquanta euros?

HOME Pensi que donant-li una gota d'això vostè se n'emporta tres mil.

LOPES Eh, cinquanta, tingui.

HOME I recordi, només una gota abans de cantar; si no, les conseqüències poden ser terribles.

LOPES Vale, he he. Hosti, tu. Eh, mira, Marujito, mira...

Escena 4. Bar

CAMBRER Endavant! Endavant, endavant!

IAIA Dispensi, que es pot?

CAMBRER Home, senyora, és un bar. Vostè què creu? Hòstia, la *vieja*, tu...

IAIA Hola, *buenas*, hola, *buen día*. D'això, que em podria posar una aigua de litines, si us plau?

CAMBRER Li... què? No, no d'aquesta aigua no en tinc. Ara, vol que li posi una lleteta que també és així com de iaia?

IAIA Noi, doncs ara sí que no sé què prendre, eh...

CAMBRER Vol que li posi un desgraciat?

IAIA Quin desgraciat! No en vull cap jo, de desgraciat!

CAMBRER No, home, no, un desgraciat és un tallat descafeïnat amb sacarina.

IAIA Ai, verge santa! Doncs no ho sabia que n'hi dèieu així, tu.

CAMBRER Va, senyora, que ho sap tothom, vostè s'està quedant amb mi, no?

IAIA Jo quedar-me amb tu! Sí, home! Ja en tinc prou amb el meu nét i la seva dona, jo, no...

CAMBRER Miri, senyora, deixem-ho estar perquè està clar que vostè i jo no ens entenem.

RAMON Hola, què tal! Iaia, quina sorpresa, què hi fa per aquí?

IAIA Ai, Ramonet meu, no ho sé fill, no ho sé. He vingut a fer una aigua de litines, però sembla que amb aquest xicot no ens entenem.

RAMON *Buenu*, dona, no es preocupi que això ho arreglem. Segui, sigui, sigui, vingui... Starski, posa-li una tònica a la iaia i a mi em poses un cacaolat.

IAIA Ai, senyor, senyor. No ho sé. No ho sé... No m'entenc jo parlant amb el jovent, no m'hi entenc.

RAMON Què?

IAIA No m'entenen.

RAMON *Buenu*, dona, avui en dia qui no té un all té una ceba

IAIA   Ja ho pots ben dir.

RAMON   I qui dia passa, any empeny.

IAIA   Això sí, i de mica en mica, s'omple la pica.

RAMON   Clar que sí dona i *ande jo caliente*...

IAIA   *Ríase la gente*, i qui no vulgui pols...

RAMON   ...que no vagi a l'era. Ara que, feta la llei...

IAIA   ... feta la trampa. Perquè qui no plora no mama, eh..

RAMON   I tal dia farà un any.

IAIA   Ho veus, ho veus, jo a tu t'entenc perfectament, Ramonet. Però el jovent, el jovent d'avui dia no entenc ni una paraula del que diuen. *Guais, guais* sempre estan amb aquest coi de *guais* a la boca.

RAMON   Em sembla que jo sé quin és el seu problema, senyora Asunción. Vostè el que necessita són lliçons de català actual, del català que parla la gent jove al carrer. No es preocupi, jo li faré classes.

IAIA   Oi, que Déu ens agafi confessats.

Escena 5. Pis del Lopes i el David

LOPES   Molt bé, molt bé. Ja estem inscrits, sí. I dic estem perquè a partir d'ara tu i jo serem un equip. Tu seràs l'artista i jo seré el representant i entrenador, sí Evidentment tot això s'ha de formalitzar i és per això que he redactat aquest contracte. eh, Marujito? Ja veuràs que hi és tot: drets, deures, percentatges (que són tots per a mi...). En fi, Marujito, millor que t'ho miris tu. Marujito, què? Està bé? Està bé? Molt bé, doncs vine cap aquí, xaval. Carai, Marujito, sembla que no em coneguis, ei, ei. *Buenu*, i ara a signar.

EMMA   Marujito! Lopes, què li estàs fent al Marujito?

LOPES   Ai, estàvem pintant, Emma, per distreure'ns.

EMMA   És veritat, Marujito? No? Lopes, què li has fet al Marujito?

LOPES   Perdona, però ha dit que sí, dos plus és sí, i un piu és no.

EMMA   Perdona, un piu és que sí, dos és que no.

LOPES   Segur?

EMMA   Seguríssim.

LOPES   I què vol dir quan en fa tres?

EMMA   Vol dir: vés a cagar.

LOPES   Ah no, no, *vale, vale*, és que això em fallava, tu.

EMMA   M'he passat tot el dia buscant-lo, eh? Fins i tot he trucat al 010 i no en sabien res. On l'has portat?

LOPES   *Bueno*, a passejar, Emma, a passejar, que estiri una mica les potes i les ales. És que no el treus mai, Emma. Si fins i tot, té un color groc lleig de no tocar-li mai el sol...

EMMA   Marujito, és veritat? Lopes, la veritat?

LOPES   Molt bé. Et diré la veritat. Ara mateix estàvem signant un contracte perquè en penso fer una estrella, del Marujito. Ja està. Ja t'ho he dit.

EMMA   Una estrella?

LOPES   Una superestrella. L'he apuntat en un concurs de cant i demà tenim la primera eliminatòria. És com una Operación Triunfo, però de canaris. Què me'n dius, eh?

EMMA   Déu meu, el Marujito a Eurovisión...

Escena 6. Sala de Ràdio Bofarull

RAMON   A veure, portem ja unes quantes classes i considero que ha arribat el moment de demostrar els coneixements adquirits, eh?

IAIA   Ai, Déu meu, quina nerviada. Em sembla que no me'n recordo de res.

RAMON   Tranquil·la, senyora Asunción, el que ara farem és només un control, no va per nota, eh? Però deixi'm que li digui per endavant que estic molt satisfet de la seva actitud. Vinga, una mica de silenci aquí al darrere, que comencem.

IAIA   Verge santa, va, va i que sigui el que Déu vulgui, va.

RAMON   A veure, comencem. Vostè, senyora Asunción: "No m'atabalis".

IAIA   *No em mengis la bola. No em donis la vara. Collons, quin taladro.*

RAMON   Molt bé, molt bé. Ho veu, com no és tan difícil?

IAIA   Ja ho dius tu, ja ho dius.

RAMON   Una altra. Preparada? "Toca aquesta noia perquè es deixa tocar".

IAIA   *Fot-li, que és sorda.*

RAMON   Molt bé. Molt bé, senyora Asunción. Una altra: "apa, siau".

IAIA   *Au, a tomar pel cul.*

RAMON   Correcte. És... és perfecte. Atenció, perquè ara en ve una de nivell tres: "Quina jeca més maca, *pillín*!"

IAIA   *Quina xupa més guai o més guapa, julandrón!*

RAMON   Podem acceptar *julandrón*, però pensi que està una mica passat de moda.

IAIA   Estaria *desfasat*?

RAMON   Sí, però *oju* a no confondre aquest *desfasat* amb el de "quin *desfase*!"

IAIA   No, no, clar, no, no. Aquest quin desfase seria *quina anada d'olla*. En el sentit d'estar-se *passant un ou* o si tu vols d'*al·lucinar pepinillus o mandarines*.

RAMON   Millor mandarines, però molt bé, molt bé, senyora Asunción. Progressa molt adequadament. Pensi que en un *plis-plas* parlarà un català més actual que un *bollicao* de quinze anys.

IAIA   *Bollicao? Bolli, bolli...*

Escena 7. Concurs de canaris

LOPES   Ja falta poc perquè ens toqui a nosaltres.

EMMA   Sobretot, Marujito, no et posis nerviós. L'important és participar.

LOPES   Què collons, participar! L'important és guanyar. Tu què vols? Que el Marujito sigui un triomfador o un fracassar?

EMMA   Jo vull que sigui feliç.

LOPES   I jo també, Emma, jo també. Per això vull que tingui èxit i peles.

EMMA   Ah, que donen peles en aquest concurs?

LOPES Qui t'ho ha dit que donen peles? Ja t'ho preguntaré. No ho sé si donen peles, no...

LOPES Ai, ja ens toca, Emma, vinga, vinga... Seu aquí, que el Marujito i jo ara tornem.

EMMA Per què?

LOPES Perquè sí, Emma, perquè sí. Perquè abans de cada actuació el Marujito i jo hem d'estar sols.

EMMA Però no ho entenc.

LOPES Ni jo, Emma, però hi ha tantes coses que no s'entenen entre entrenadors i artistes que escolta...

EMMA Lopes, pentina'l una mica que amb els nervis se li posen les plomes de punta.

LOPES Molt bé. Molt bé. Molt bé, Marujito, ara a triomfar. Vinga, vinga. Una goteta, eh. I una altra segur que no farà cap mal.

Escena 8. Pis del Lopes i el David

DAVID Ei, iaia! Com anem?

IAIA Puta mare, *tronco!*

DAVID Vaig a buscar-me *algo* a la nevera, vols alguna cosa?

IAIA Sí, porta'm una *birra tope fresca, chavalín!*

DAVID Una *birra?*

IAIA Ai, no siguis *monyes*, collons! *Volando, que es gerundio!*

DAVID Iaia, iaia, et trobes bé?

IAIA *Dabuten and gai!* No, perdó: *dabuten and guai*, que gai és *mariquita*, home!

DAVID Ai, Déu meu, que això és una embòlia!

IAIA Embòlia? Embòlia o empanada mental, perquè *anar ratllat* ja seria una altra cosa.

DAVID Vaig a trucar al metge, eh?

IAIA Què metge ni què polles, home! Seu aquí, que li donarem al *piquillo!*

DAVID Iaia, iaia, mira'm bé, quants dits veus, aquí?

IAIA *Xupa'm el mondongo*, nen!

DAVID Aaaaaaaaaah!

IAIA Això és un *desfase del copón*, és de puta mare, jo al-lucino nectarines. No: *mandarines!* Au, a *tomar* pel cul... Vol dir que és sorda, i quina *xupa més guai...* *Mogollón*, no! *Gallardón*, no! *Julandrón*, que està una mica passat però s'accepta.

DAVID Ai, ai, ai, iaia que estàs *pallà!*

IAIA *Pallà? Pallà? Desfase, desfase: anar de l'olla*, del *tarro* o de pilota, i si no vols pols, no vagis a l'era. Hòstima, no, que aquesta és de les d'abans! No, és que vaig com una foto, no! Com una moto, i si vols tocar aquesta noia, toca-la perquè no hi sent o perquè és sorda o... És que no ho sé, fill meu, no ho sé! No puc, ho he intentat, però no me'n surto, fill! No puc parlar com vosaltres perquè se me'n va la polla, ai, no! L'olla, l'olla, o la bola, jo què sé. Se me'n va alguna cosa, però jo no sé què se me'n va!

DAVID Però, iaia! Iaia, iaia! *Jodeeer*, pobreta iaia!

Escena 9. Concurs de canaris

- LOPES Em cau *gordo* aquest canari, canta massa bé. Mira què et deia...
- EMMA Ànim, Marujito! La mama t'està escoltant.
- LOPES Vinga, Marujito. Canta, Marujito. Canta, collons!
- EMMA El Marujito és meu, és el meu canari. Oi que és *guapo*?
- LOPES Què vol dir un pollastre? Calli, calli, que pobret té uns gasos... I com que en públic li fa vergonya expulsar, doncs s'infla. Jo, entre això i que la gàbia és petita, estic... Vostè sap si venen gàbies més grans?
- EMMA Ei, tu! Es pot saber què estàs dient del meu Marujito? Perquè el Marujito sempre ha sigut una mica irregular de pes. Pel matí té un pes i a la nit un altre.
- Tu sí que no ets normal, *gilipolles!*
- Si torna a dir que el Marujito no és normal, el que li faltaran seran les dents, *vale?*
- Serà *mamón*, el *tio*!
- LOPES Tranquils, tranquils.
- EMMA Surt al carrer si tens pebrots, home!
- LOPES Tranquil·la, home, tranquil·la. No passa res.
- EMMA Que no passa res? Aquest *tio* és un impresentable. Diu que el Marujito es droga només perquè està gras. A que no li dius a la cara de la Caballé això, so *mamón*!
- LOPES Tranquil·litzat, Emma, tranquil·litzat. Il·lustríssims membres del jurat, disculpin la senyoreta pel seu comportament. Acceptem fer el control antidòping perquè no tenim res a amagar.
- Mira, ja vénen.
- EMMA Pobre Marujito! Mira que fer-li passar per tot això...
- LOPES Tranquil·la, de veritat, tot anirà bé.
- EMMA Sí?
- LOPES Sí, que t'ho dic jo.
- Que no ho entén? Explotador! Com li pot fer això al pobre animalet! Vinga, *marrano*, fora d'aquí! *Foti el camp!*

Escena 10. Bar

- DAVID Així, entre nosaltres, Xavier Bru, estic molt preocupat. La veig molt *feta pols* perquè no ens entén a la gent jove. No, i la dona s'hi esforça, fins i tot ha fet classes de català actual. Però no se'n surt, Xavier Bru. No l'acaba d'aplicar bé. No sé, potser sóc jo el que hauria de revisar el meu català antic...
- XAVIER BRU Ni antic, ni modern. El problema és el català, una cosa que s'acaba, una llengua semimorta... L'única solució es que aprengueu anglès i parleu anglès.
- DAVID Anglès?
- XAVIER BRU Sí, jo l'he adoptat com a llengua mare. Mira, ara mateix si parlo a poc a poc és perquè estic traduïnt de l'anglès i quan escric, faig el mateix.
- DAVID Carai, carai, carai, tu...
- XAVIER BRU *Hotdog* i *coke*.

DAVID *Me too.*
 XAVIER BRU *And God bless America.*
 DAVID *Bless America.*

Escena 11. Concurs de canaris

LOPES Vinga, Marujito, una goteta més que això ja s'acaba. Clar que, pel que queda, fotem-ho tot, tu. Ara que com continuïs engreixant-te, en comptes de Marujito, t'haurem de dir Caponata.

EMMA Lopes, què estàs posant a l'aigua del Marujito, Lopes?

LOPES Emma, però què hi fas aquí? Surt immediatament, si no vols que avisi a seguretat!

EMMA Li estàs donant *dòping* al Marujito?

LOPES Li estic donant una ajuda. A més a més, això del *dòping* és molt relatiu. Mira el Ben Johnson, bé que en prenia.

EMMA A mi el Ben Johnson me la sua.

LOPES *Buenu*, doncs mira aquell, el Maradona. Mira com s'ha inflat el Maradona. I com et penses que s'ha guanyat la fama de millor jugador de tots els temps?

EMMA Marcant gols!

LOPES Ai, Emma, no siguis innocent.

EMMA Innocent, tu, que ets un impresentable. No vull que li donis coses al Marujito que li fan mal.

LOPES Però si ho faig pel meu bé. Ai, cony, pel seu bé, vull dir. Que ho fa tothom. Que és molt dura la vida de l'artista. Ja està.

EMMA Dóna'm les gotes.

LOPES I una merda! Que si te les dono, et *xives*!

EMMA Clar que em *xivo*, perquè això que fas no és legal!

LOPES No penso tolerar que enfonsis la carrera del Marujito!

EMMA Lopes, però què fas? Què fas?

LOPES Quan tot això s'hagi acabat, et vindré a buscar.

EMMA Lopes! *Cabrón!* Lopes! Lopes!

LOPES És aquest, és aquest. Està nerviós. Està en un estat de nervis. És jove, s'atabala... Canta, Marujito, canta, collons, va!

Escena 12. Consulta veterinària

DOCTOR Bé, això ja està. Hem tingut de trobar un donant de pedrer que sigui compatible amb ell. El bec ha sigut *lo* més difícil. Hem hagut de posar-li un de periquito, per desgràcia. Però de seguida que trobem un de canari, serà per a ell. Si no, tota la vida menjant pipes. Les potes, les potes les hi he hagut de posar d'una cadenera dissecada que hi havia a casa la meva mare, però sembla que li queden força bé.

EMMA Doctor, se'n sortirà?

DOCTOR El més important és que li he salvat la vida. Ara, no tornarà a ser mai més un canari normal i corrent. Semblarà un canari del Mariscal. Calla, amb una mica de sort, encara el faran mascota del Fòrum 2004.

EMMA Però té possibilitats?

DOCTOR Dona, jo crec que aquest fòrum està condemnat al fracàs. Però, vaja, fer-se es farà.

EMMA No, vull dir si el Marujito podrà portar una vida normal.

DOCTOR Però, a veure, amb la quantitat de droga que li han donat, no es pot assegurar que torni a ser el d'abans. Ara, sempre el podrà fer servir com a punt de llibre.

LOPES Tot això està molt bé, doctor, però tornarà a cantar?